

BERNARDO CAAL XÓL, LÄRARE OCH AKTIVIST, GUATEMALA

URFOLKS RÄTTIGHETER ÅSIDOSÄTTS FÖR EKONOMISKA INTRESSEN I GUATEMALA

År 2020 dödades 15 personer i Guatemala på grund av sin aktivism i frågor kopplade till mänskliga rättigheter. Farligast är det för personer som arbetar med rättigheter kopplade till mark och miljö. Guatemalas myndigheter använder såväl straffrättsliga metoder som förtal och smutskastning via statlig media för att motarbeta människorättsförfvarare, särskilt om de tillhör urfolken. Rättssystemet missbrukas genom att brottsprocesser inleds mot människorättsförfvarare. Ofta präglas de av fördomar om urfolken, samt en felaktig uppfattning om att den som är ledare för en social rörelse automatiskt har ansvar för en kriminell handling som eventuellt inträffar under en protest.

Guatemala har 17 miljoner invånare, varav runt 40 procent tillhör något av urfolken. Marken som urfolken i landet lever av är ofta rik på naturresurser och har därför under lång tid beslagtogs, sålts eller till och med stulits av antingen myndigheter eller privata företag. En stor del av urfolken har fördrivits från sina förfäders land. De hindras från att använda resurser och utöva traditioner som är nödvändiga för deras kulturella identitet, vilket kränker deras mänskliga rättigheter. Ofta ses representanter för urfolken som ett hinder i vägen för ekonomiska intressen kopplade till naturresurser. Därför hotas, trakasseras, fördrivs och till och med mördas de.

LÄRARE DÖMDES TILL 7 ÅRS FÄNGELSE FÖR ATT HAN SKYDDADE EN HELIG FLOD

Förutom att vara en klimat- och miljöaktivist samt försvarare av urfolks rättigheter så är snart 50-åriga Bernardo Caal Xól lärare, förälder och facklig representant. Han har undervisat i sitt språk q'eqchi, som är ett mayaspråk, i byar och lokalsamhällen samt varit engagerad i sociala rörelser och aktivism i över 25 år. Han har tillsammans med lokalsamhällen i kommunen Santa María Cahabón arbetat för att med rättsliga åtgärder sätta stopp för ett vattenkraftsbygge på urfolkens traditionella markområde. Sedan dess har han trakasserats och smutskastats offentligt av Guatemalas myndigheter och har sedan 2018 suttit i fängelse på grund av sin fredliga aktivism. Amnesty International kallar Bernardo för en samvetsfånge.

I början av 2015 fick maya q'eqchi'-samhällen i Santa María Cahabón reda på att företaget Oxec inlett ett omfattande bygge av dammar till vattenkraftverk i floden utan urfolkens vetskap och samtycke. För maya q'eqchi'-folken i norra Guatemala är den långa Cahabónfloden både helig och nödvändig för deras överlevnad. Ändå konsulterades inte urfolken innan bygget startade, vilket strider mot internationell rätt. När de till slut rådfrågades röstade de nej, men bygget fortgick mot deras vilja.

Efter att ett 100-tal personer samlats i protest mot Oxecs bygge år 2015 gjorde företaget en anmälan där de påstod att demonstranterna överfallit och bestulit anställda, samt hållit kvar dem mot deras vilja. Bernardo pekades ut av Oxecs arbetare som ytterst ansvarig för händelsen, trots att han inte ens närvarande vid protesten. I november 2018 dömde Cobáns domstol Bernardo till 7 år och 4 månader i fängelse för grov stöld och olagligt frihetsberövande.

Bernardo har inte begått något brott. Myndigheter har fängslat honom för att tysta honom och hans kamp för urfolks rättigheter. Bernardo är inte ensam, det finns många andra liknande fall. Var med i vår kamp för att alla ska ha rätt att fredligt protestera!

AMNESTY KRÄVER ATT:

- Bernardo omedelbart och ovillkorligen släpps fri och att alla åtal mot honom läggs ner.